

ingediend op **1875** (2023-2024) – Nr. 1
7 november 2023 (2023-2024)

Verslag van de hoorzitting

namens de Commissie voor Algemeen Beleid,
Financiën, Begroting en Justitie
uitgebracht door Maurits Vande Reyde

over de algemene werking
van de Vlaamse Belastingdienst (VLABEL)
en enkele specifieke fiscale thema's

Samenstelling van de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie:

Voorzitter: Steven Vandeput.

Vaste leden:

Arnout Coel, Maaike De Vreese, Andries Gryffroy, Philippe Muyters, Steven Vandeput;
Adeline Blancquaert, Anke Van dermeersch, Wim Verheyden;
Koen Van den Heuvel, Peter Van Rompuy;
Willem-Frederik Schiltz, Maurits Vande Reyde;
Celia Groothedde, Björn Rzoska;
Ludwig Vandenhove.

Plaatsvervangers:

Veerle Geerinckx, Sarah Smeyers, Jeroen Tiebout, Wilfried Vandaele, Paul Van Miert;
Filip Brusselmans, Yves Buysse, Johan Deckmyn;
Stijn De Roo, Sofie Mertens;
Marino Keulen, Gwendolyn Rutten;
Mieke Schauvliege, Jeremie Vaneeckhout;
Thijs Verbeurgt.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

INHOUD

I.	Algemene organisatie en werking van de Vlaamse Belastingdienst	4
1.	Inleidende uiteenzetting door administrateur-generaal David Van Herreweghe	4
2.	Bespreking.....	6
II.	Specifieke fiscale thema's	8
1.	Vooraf invullen door VLABEL van gegevens in aangiftes van nalatenschap om boetes te voorkomen	8
1.1.	Uiteenzetting door administrateur-generaal David Van Herreweghe	8
1.2.	Bespreking.....	11
2.	Gunstregeling bij overdracht van familiale vennootschappen	14
2.1.	Uiteenzetting door administrateur-generaal David Van Herreweghe	14
2.2.	Bespreking.....	15
3.	Inventarisatie en inning van de verkrottingsheffing	16
3.1.	Uiteenzetting door administrateur-generaal David Van Herreweghe	16
3.2.	Bespreking.....	16
	Gebruikte afkortingen.....	18
	Bijlagen: zie de dossierpagina op www.vlaamsparlement.be	

In de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie vond op 26 september 2023 een hoorzitting plaats over de algemene werking van de Vlaamse Belastingdienst (VLABEL) en over enkele specifieke fiscale thema's die – na bevraging – voorafgaandelijk werden aangedragen door de commissieleden. Administrateur-generaal David Van Herreweghe gaf een inleidende uiteenzetting waarin hij eerst zijn dienst voorstelde en daarna inging op de meer specifieke thema's. Hij maakte daarbij gebruik van een powerpointpresentatie. Tijdens de bespreking kwam ook Marie-Rose Van Vlasselaer, coördinator Burgercontact en Bezwaren erf- en registratiebelasting bij VLABEL aan het woord.

De presentatie en aanvullende informatie zijn terug te vinden op de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be.

I. Algemene organisatie en werking van de Vlaamse Belastingdienst

1. Inleidende uiteenzetting door administrateur-generaal David Van Herreweghe

Administrateur-generaal *David Van Herreweghe* stelt kort de belastingheffende en -innende administratie VLABEL voor (slide 2 van de presentatie in bijlage 1). Die is vooral gegroeid uit de vijfde staatshervorming, die immers bepalend is geweest voor de gewestelijke belastingen. Begin 2011 werd het hele pakket van de verkeersbelastingen overgenomen, wat voor een eerste serieuze groei van het personeelsbestand heeft gezorgd tot ongeveer vijfhonderd eenheden. In 2015 kwamen wat toen nog de registratierechten en successierechten werden genoemd daarbij (een terminologie die op federaal niveau nog altijd gehanteerd wordt). In Vlaanderen heten die ondertussen registratie- en erfbelasting. In 2016 werden de aankoopcomités geregionaliseerd. Binnen de Vlaamse Belastingdienst fungeren die nu onder de naam Dienst Vastgoedtransacties. Verder vermeldt de administrateur-generaal de overname van spelen, weddenschappen en automatische ontspanningstoestellen (waarmee hoofdzakelijk gokautomaten en casino's bedoeld worden) en tot slot de wegeninspectie, die eigenlijk een handhavingsbevoegdheid betreft tegenover de gebruikers van de wegen.

Daarop projecteert de spreker een slide (slide 3) met de verschillende bevoegdheden die VLABEL uitoefent. De fiscale bevoegdheden zijn respectievelijk taxatie (wie moet wat betalen in het kader van belastingen), inning en invordering, en burgercontact en bezwaren. Wat dat laatste betreft onderstreept hij dat het bezwaar van de burger, anders dan destijds bij de federale overheid, altijd terechtkomt bij een aparte afdeling en dus bij een andere ambtenaar dan wie taxeerde. De niet-fiscale bevoegdheden van VLABEL zijn de controle van de wegeninspectie en verkeersveiligheid, de eerdergenoemde vastgoedtransacties en de Centrale Invorderingscel voor niet-fiscale recuperaties voor rekening van andere entiteiten van de Vlaamse overheid (bijvoorbeeld bij niet-betaling van de premie voor de zorgverzekering).

VLABEL int 10,3 miljard euro per jaar, waarvan de spreker de verdeling toont in een taartdiagram (slide 4). De registratiebelastingen zorgen voor het grootste aandeel (in het blauw). Het gaat dan met name over alle transacties die te maken hebben met de verkopen van onroerende goederen, huizen en gronden waarop verkooprechten of andere zaken van registratiebelastingen geheven worden. De onroerende voorheffing (in het groen) lijkt met 3,371 miljard euro misschien het grootste stuk, maar daarvan blijft maar een tiende in de Vlaamse schatkist omdat de rest als opcentiemen doorgestort wordt naar steden en gemeenten (en een deel naar de provincies). De rode sector, goed voor zo'n anderhalf miljard euro, geeft de inkomsten uit de erfbelasting weer. Verder wijst de spreker nog op de cluster van de verkeersbelastingen, de BIV en de kilometerheffing voor vrachtwagens.

Daarnaast zijn er nog kleinere zaken als de planbatenheffing en de heffing op ongeschikte en onbewoonbare woningen.

Zijn volgende slide (slide 5) omvat een tabel met cijfers over het aantal Vlamingen dat door zijn dienst bereikt wordt. Voor de onroerende voorheffing gaat het over ongeveer 2,8 miljoen aanslagbiljetten. Hij wijst er in dat verband op dat zijn dienst die aanslagbiljetten helemaal zelf voorbereidt. VLABEL zelf verzamelt de nodige data en past automatisch de toepasselijke kortingen toe (zoals de kinderkorting). Niemand hoeft er iets voor aan te geven of aan te leveren. De verkeersbelasting is goed voor 4,5 miljoen aanslagbiljetten, bij de registratiebelastingen gaat het over zo'n 300.000 notariële en onderhandse akten per jaar en de erfbelasting betreft gemiddeld ongeveer 60.000 overlijdens op jaarbasis (met een piek tijdens de coronaperiode en een periode van ondersterfte vlak erna).

Nadat hij nog een slide (slide 6) heeft geprojecteerd met het organogram van de Vlaamse Belastingdienst, die procesmatig – en dus niet per belasting – georganiseerd is, gaat hij nader in op de afdeling Controle (slide 7). De fiscale controles betreffen de verkeersbelasting, de kilometerheffing, de belasting op automatische ontspanningstoestellen en de belasting op spelen en weddenschappen. De eerdergenoemde wegeninspectie gaat over het wegen van vrachtwagens ter bestrijding van overlading, de afmetingen en het uitzonderlijk vervoer, ADR-transporten, technische eisen en keuring, en ladingzekering. De dienst Controle heeft dus aanzienlijke handhavings- en beboetingsmogelijkheden. Binnenkort komt daar nog de technische keuring van personenwagens bij.

Vervolgens toont hij voor de verschillende controles een slide (slide 8) met de cijfers over 2022. Die controles worden sterk ondersteund door ANPR-camera's, merkt de spreker op. Er mag gerust van uitgegaan worden dat vrijwel iedere chauffeur gemiddeld één keer per twee jaar, of ondertussen wellicht al één keer per jaar, voorbij een ANPR-scanner rijdt, waarbij wordt nagegaan of hij zijn verkeersbelastingen wel degelijk heeft betaald. Als het systeem een hit noteert, wordt de betrokkene uit het verkeer gehaald, waardoor men zo weinig mogelijk mensen moet lastigvallen. Binnenkort zal dezelfde techniek overigens gebruikt worden voor de handhaving van de technische controle. David Van Herreweghe geeft verder nog mee dat er zo'n 2500 controle-dispositieven zijn en dat er op jaarbasis zo'n 10.700 overtredingen worden vastgesteld. Wat de wegeninspectie betreft, wordt er heel vaak (dat wil zeggen pakweg in de helft van de gevallen) samengewerkt met politie en douane. De controles vinden zowel op autosnelwegen, gewestwegen als lokale wegen plaats. VLABEL beschikt voor die controles over een eigen wagen- en motorenpark met speciale uitrusting.

Zoals hoger al even werd aangehaald is de dienstverlening van de CIC gericht op niet-fiscale invorderingen voor entiteiten van het Vlaamse Gewest en de Vlaamse Gemeenschap. Het gaat om de recuperatie van onterecht uitbetaald geld (zoals coronasteun) of om de invordering van onbetaalde bijdragen (zoals die aan de zorgverzekering). De spreker wijst in dat verband op een op stapel staand decreet dat het principe van 'comply or explain' zal invoeren, waardoor alle Vlaamse overheden verondersteld worden aan die centrale invordering mee te doen tenzij ze degelijk kunnen uitleggen waarom ze dat niet doen. Terwijl administraties eerst een vonnis – dat wil zeggen een uitvoerbare titel – door een rechtbank moeten verkrijgen voor ze zelf tot gedwongen invordering via een deurwaarder kunnen overgaan, kan VLABEL daaraan voorbijgaan dankzij een bijzonder decreet, merkt de spreker op. Zodra bij een andere administratie bepaalde schulden vaststaan en die een eerste (mislukte) poging tot invordering gedaan heeft, kan het dossier voor verder gevolg worden overgemaakt aan VLABEL. Er wordt dan onmiddellijk een gedwongen invorderingstraject gestart.

Op de volgende slide (slide 17) zijn, ter illustratie, de cijfers te zien over de toenemende bedragen die op die manier gerecupereerd worden. Terwijl er in 2021 zo'n 3300 dossiers waren (goed voor zo'n 3,5 miljoen euro), was dat aantal vorig jaar al gestegen tot meer dan 8400 (onder meer door de uitbreiding met het groeipakket), met bijna 11,3 miljoen euro aan ontvangsten. Ondertussen zijn al 31 entiteiten aangesloten bij het systeem. De belangrijkste opdrachtgevers kan men terugvinden op de volgende dia (slide 18).

Vervolgens staat de administrateur-generaal stil bij de vastgoedtransacties (slide 19), een afdeling die het bekendst is voor de – minnelijke dan wel gerechtelijke – onteigeningen die voorafgaan aan (vooral) wegenwerken. Aan de andere kant betreffen die transacties ook de verkoop van overheidspatrimonium, waarvoor VLABEL overigens geen ereloon vraagt aan andere entiteiten. De aanstaande verkoop van het Ferrarisgebouw in Brussel, de vroegere zetel van het departement Openbare Werken, is daarvan een voorbeeld. Nog in dat verband vermeldt hij de opmaak en het verlijden van aankoop- en kredietakten bij sociale huisvesting, dat zijn er ondertussen ongeveer 1200 per jaar. Op de volgende slide (slide 20) worden de grootste partners genoemd, evenals enkele voorbeelden van grotere onteigeningsprojecten.

De spreker vestigt er de aandacht op dat de Dienst Vastgoedtransacties slachtoffer dreigt te worden van zijn eigen succes (slide 21). Het aantal dossiers groeide de laatste jaren met 20 procent. Tijdens deze zittingsperiode stegen de investeringskredieten met 1,3 miljard euro. Dat betreft dus allemaal projecten die te maken hebben met (grond)verwervingen, onteigeningen enzovoort. Maar het personeel nam niet in dezelfde mate toe. Integendeel, ook die dienst moest op dat vlak de algemene personeelsbesparing ondergaan. Het gevolg is dat de doorlooptijd iets langer is geworden, al doet men zijn best: door een herstructurering werd het rendement verhoogd. Daarop illustreert de spreker nogmaals de toenemende instroom aan de hand van een grafische voorstelling (slide 22) en daarna ook in vergelijking met de productiviteitsstijging (slide 23). Afsluitend geeft David Van Herreweghe ook nog een tabel mee met recent gerealiseerde verkoopprijzen, die vaak veel hoger liggen dan de geschatte verkoopprijzen (slide 24). De prijzen die men in Gent gehaald heeft voor de verkoop van respectievelijk een voormalig schoolgebouw (17 miljoen euro) en het provinciaal administratief centrum (41 miljoen euro) zijn daarvoor illustratief.

2. Bespreking

Maurits Vande Reyde erkent, ook als liberaal, het belang van de performante belastingdienst die VLABEL is, wat overigens ook door het Rekenhof bij herhaling bevestigd wordt. Wat de verkeerscontroles betreft, informeert hij of er een debat gevoerd wordt binnen VLABEL over de reikwijdte daarvan en de gevolgen voor de privacy. Het lid vermeldt in dat verband ook de discussies over het bewapenen van bepaalde personeelsleden en het controleren van de autokeuring met scanners, en werpt daarbij de vraag op of men hier mogelijk niet een stap te ver gaat. Dat risico is des te reëler naarmate er meer entiteiten aansluiten bij de invorderingscentrale van VLABEL. Het kan volgens hem bijvoorbeeld niet dat iemand die een onderwijsfactuur niet heeft betaald, na scanning door VLABEL uit het verkeer wordt gehaald. Het lid pleit voor waakzaamheid ten aanzien van de verhouding tussen controle en privacy. Is men zich daar bij VLABEL van bewust en onderzoekt men een en ander in voorkomend geval ook juridisch?

Ludwig Vandenhove betreurt dat VLABEL op het vlak van vastgoedtransacties het slachtoffer wordt van zijn eigen succes, met als gevolg dat lokale besturen zelfs opnieuw met private notarissen gaan werken. Het is jammer dat door een tekort aan personeel een eerdere en vertrouwenwekkende ontwikkeling weer wordt omgebogen. Heeft de politieke overheid al eens berekend hoeveel de inzet van bij-

komende mensen kan opleveren? Hoe ziet de administrateur-generaal de evolutie? Tot slot informeert het lid of – in het kader van de bevoegdheid van VLABEL voor spelen en weddenschappen – de bewering klopt dat het aantal illegale gokkantoren in stijgende lijn gaat. Merkt VLABEL daar iets van en zijn daar eventueel cijfers over?

David Van Herreweghe verzekert dat de ANPR-scanners alleen gebruikt worden in het kader van de verkeersbelasting of de kilometerheffing, en binnenkort ook voor de technische keuring. Er is geen enkele band met andere onbetaalde rekeningen of ten onrechte betaalde middelen. Verder wordt van de scans die geen hit opleveren niets opgeslagen noch bewaard, het betreft louter een detectiemiddel. Van personenwagens worden nooit foto's bewaard, ook al is dat technisch mogelijk. Het doel is om uitsluitend de overtreeders te detecteren en wie in orde is, ongemoeid te laten. De eerstgenoemden worden ter plaatse uit het verkeer gehaald, waarna de controle fysiek wordt voortgezet. Door op die manier zeer gericht te werken wordt niet alleen de privacy gegarandeerd, maar worden ook de verkeersstromen zo min mogelijk verstoord.

Wat de vastgoedtransacties betreft, is het duidelijk dat het rendement bijzonder sterk is toegenomen. Er is daarbij gekozen om prioriteit te verlenen aan de 'inner circle' van de Vlaamse overheid, aan het beleid van tot 1,3 miljard euro aan nieuwe investeringskredieten. Aan lokale overheden wordt daarom inderdaad vaker gevraagd of de ondersteuning door VLABEL echt noodzakelijk is en of ze niet kunnen werken met een private notaris voor hun akte, waarbij men hen wijst op de minimale wachttijd bij VLABEL. Wat VLABEL zeker niet meer wil, is de mengvorm waarbij het alle voorbereidend werk verrichtte (zoals bijvoorbeeld de schatting), waarna een lokaal bestuur vaak toch nog naar de lokale notaris stapte. In dat licht werd ook beslist om de minnelijke procedure voor complexe onteigeningsprojecten waarbij zeer veel eigenaars betrokken zijn, bijvoorbeeld voor de aanleg van een fietspad, te beperken tot ongeveer een jaar, na afloop waarvan men naar de vreederechter stapt.

Wat de gokkantoren betreft, wijst hij erop dat VLABEL geen vergunningen verleent of controleert. Dat doet de federale Kansspelcommissie. VLABEL heeft ook niet de bevoegdheid om illegale gokkantoren te sluiten. De Vlaamse Belastingdienst bekijkt alleen het fiscale deel. Hij stelt daarbij wel vast dat bij het controleren van een bepaalde regio, toch nog spontane aangiftes binnenkomen. De tamtam doet dus blijkbaar zijn werk. De controleurs van VLABEL hebben ter plaatse overigens ook geen onderzoeksbevoegdheid. De samenwerking met de genoemde federale commissie is niet eenvoudig en kan beter, oordeelt hij, want een dergelijke gecoördineerde aanpak zou zeker resultaten opleveren.

Koen Van den Heuvel peilt naar de ervaring van VLABEL met de sinds 1 januari van kracht zijnde vermindering van de onroerende voorheffing bij co-ouderschap. Zijn er knelpunten? Valt de bijkomende werklust mee? Is de regeling al voldoende bekend bij de betrokkenen?

David Van Herreweghe heeft alle begrip voor de primauteit en de verzuchtingen van de politiek. VLABEL probeert de politieke keuzes uit te voeren maar het moet wel werkbaar zijn. Hij is in dit geval dan ook blij dat de belastingdienst een actieve en zelfs sturende rol heeft mogen spelen bij de voorbereiding. Zo heeft de dienst duidelijk kunnen maken dat de kinderkorting bij co-ouderschap alleen geautomatiseerd kon worden door over te schakelen van een progressief naar een forfaitair systeem, met differentieerbare lokale opcentiemen. Er is dus een vaste forfaitaire korting, maar die wordt berekend op basis van de opcentiemen van de gemeente waar de betrokken ouder woont. Op die manier wordt dus ook de fiscale autonomie van de gemeenten gerespecteerd. Ondertussen werkt het systeem goed. Ouders die het eens zijn, mogen zelf de verdeling toepassen, die door VLABEL wordt

aanvaard. Door de goede ICT-voorbereiding heeft de opstelling van de aanslagbiljetten geen problemen opgeleverd met de kinderkorting. Dat het aantal enigszins onder de verwachtingen bleef, wijt hij aan de nieuwigheid van het gegeven en hij verwacht dan ook nog groei. Een bijkomend voordeel is dat bij een vechtscheiding een onwillige partner de toekenning van de korting niet meer kan tegenhouden zodra de rechter zich heeft uitgesproken over de verblijfsregeling. Het aantal klachten van ontevreden enen is volgens de spreker niet noemenswaardig. Maar de regeling werkt dus goed en er mag verwacht worden dat het aantal toepassingsgevallen de komende jaren nog zal stijgen.

II. Specifieke fiscale thema's

1. Vooraf invullen door VLABEL van gegevens in aangiftes van nalatenschap om boetes te voorkomen

1.1. Uiteenzetting door administrateur-generaal David Van Herreweghe

Vervolgens gaat de administrateur-generaal in op de vragen die voorafgaandelijk door de commissieleden werden geformuleerd met betrekking tot een aantal specifieke fiscale thema's. Daarbij wil hij het eerst en vooral hebben over de mogelijkheid voor VLABEL om gegevens vooraf in te vullen in de aangifte van een nalatenschap in het kader van de erfbelasting, en zo ook sommige boetes te voorkomen. Hij benadrukt dat hij zeer goed de beleidsvisie daarachter begrijpt: maak alles voor de burger zo eenvoudig mogelijk, bespaar mensen dubbel of nodeloos werk. Dat doet zijn dienst wel degelijk, merkt hij op, bijvoorbeeld in de verkeersbelasting of bij de onroerende voorheffing.

Hij acht het echter noodzakelijk om twee grote misverstanden of mythes de wereld uit te helpen. De eerste mythe is die over de gelijkenis die men meent te zien met Tax-on-web. De redenering is: als het daar gaat, waarom zou het dan bij de erfbelasting niet kunnen, want dat is eigenlijk toch hetzelfde? De tweede mythe is dat men bij de belastingen toch alles al zou weten.

De spreker legt uit dat het bij Tax-on-web gaat over één persoon en over alle inkomsten (of correcter al de belastbare elementen in zijn personenbelasting) gedurende één kalenderjaar, relatief goed afgelynde elementen dus. Bij de aangifte van een nalatenschap is de eerste vraag al: over wie gaat het, wie wordt er allemaal tot die nalatenschap geroepen? Gaat het over één of twee of drie of vijf of tien personen? De belastingdienst weet niet wie allemaal tot de erfenis wordt geroepen. Daar komt bij dat een heel leven moet worden bekeken. Wat heeft de overledene allemaal gedaan dat van invloed kan zijn op zijn nalatenschap? De spreker geeft daarbij testamenten, huwelijkscontracten en aankopen van onroerende goederen als voorbeelden. Dat alles moet eerst bij elkaar gezocht worden want het heeft grote repercussies op de finale samenstelling van de nalatenschap en dus van de belastbare grondslag.

Een derde groot misverstand is dat de belastingdienst bij de minste verkeerde komma, de minste fout in een naam of de minste vergetelheid (adres, rijksregisternummer enzovoort), meteen een boete oplegt. Niets is minder waar. Voor ontbrekende of verkeerde namen, adressen of rijksregisternummers worden geen boetes opgelegd. Dat kan ook niet, want alle boetes in de erfbelasting nemen de vorm aan van percentages op ontdoken waarden. De genoemde fouten veranderen daar niets aan. Een percentage van nul blijft nul. Er bestaan weliswaar forfaitaire boetetarieven als stok achter deur, maar dan alleen in het kader van manifeste fraude. Ze worden zelden opgelegd.

Als bij de berekening blijkt dat een onroerend goed niet aangegeven werd, wordt schriftelijk contact opgenomen met de betrokkene – de indiener van de aangifte – en wordt hem gevraagd dat recht te zetten en de waarde ervan in te vullen. Als dat laatste gebeurt en er komt een plausibele uitleg voor de vergetelheid, dan wordt er geen boete opgelegd, maar wordt de waarde gewoon meegenomen in de berekening.

Ook een foute eigendomsverdeling wordt in principe als een verzuim gezien, bijvoorbeeld als het deel van de overledene in een gemeenschappelijk vermogen te klein werd aangegeven, namelijk voor de helft in de plaats van voor de volle waarde. Het wordt echter door VLABEL gecorrigeerd. Als er geen slechte intentie was, wordt evenmin een boete opgelegd. De belastingdienst is tegenover gewone burgers zeer tolerant, besluit de administrateur-generaal. Bij de aangifte door notariskantoren is dat iets minder het geval. Voor de dienstverlening door een dergelijk kantoor moet men betalen, dus mag men verwachten dat zij professioneel is, merkt de spreker op. De fouten van notarissen mogen dan ook op minder clementie rekenen, zeker als een kantoor fouten blijft herhalen. Op een bepaald moment wordt dan de tolerantiemarge overschreden.

Vervolgens illustreert hij zijn betoog met een aantal cijfers. In 2017 werd voor 18 miljoen euro aan boetes geheven op een totaal ontvangen erfbelasting van 1,443 miljard euro, wat overeenkomt met 1,2 procent. In 2022 waren de boetes tot een derde geslonken met 5,8 miljoen euro op een totaal ontvangen erfbelasting van 1,6 miljard euro, wat overeenkomt met nog maar 0,4 procent.

Er zijn ook verschillende categorieën van boetes. De belangrijkste is die voor laattijdige indiening, wat niets te maken heeft met al dan niet vooraf invullen. Men kan ook altijd uitstel vragen, of indienen wat men al heeft en dat eventueel achteraf aanvullen, waardoor de potentiële boete van 1 procent alleen dat laatste gedeelte betreft. Bij een gemotiveerd complexe nalatenschap (onroerende goederen in het buitenland, bedrijvenconstructies enzovoort) kan men zelfs gratis uitstel krijgen voor enkele maanden. Laattijdige indiening was vorig jaar goed voor 2,4 miljoen euro aan boetes (op een totaal van 5,8 miljoen euro) en komt voor in ongeveer 5 procent van de dossiers.

De tweede categorie is die van de tekortschatting: mensen geven een te lage waarde aan. Ook in dergelijke gevallen wordt niet meteen een boete opgelegd. Het moet over een substantiële overschrijding gaan. Die doet zich voor in ongeveer 2 procent van de dossiers. In een periode van meer aandacht vanwege VLABEL en strengere controle is dat wel gestegen naar 3,8 procent, maar dat percentage is ondertussen weer afgevlakt naar 2 procent. Het totale bedrag van die boetes belooft amper 600.000 euro.

De derde categorie wordt gevormd door verzuim: een actief dat niet wordt aangegeven. In de beginperiode van de overname van de erfbelasting (grotendeels de jaren 2017 en 2018) bedroegen de percentages tussen 8 en 10 procent, wat relatief veel was. Maar ondertussen is dat aanzienlijk gedaald naar 3,5 procent, of ongeveer 2 miljoen euro op jaarbasis. Dat is volgens hem de vrucht van de aan de dag gelegde constructieve tolerantie, de klantvriendelijke houding van de belastingdienst tegenover mensen die zelf hun aangifte doen.

Daarop keert de administrateur-generaal terug naar de kern van de vraag: wat kan zijn dienst mogelijk vooraf invullen? Het grote probleem is dat zijn dienst op het moment van het overlijden – het moment dat men een 'foto' zou kunnen maken – nog niet zo veel weet. De nalatenschap wordt immers niet afgesloten op die datum, maar loopt door. Vaak zijn er immers huwelijkscontracten met keuze- of verblijvingsbedingen, waarbij heel het gemeenschappelijke vermogen naar de langstlevende kan gaan, naast akten met aanwasbedingen, waardoor goederen uit

de nalatenschap verdwijnen (en dus niet meer onder de erfbelasting vallen) en in de plaats daarvan aan het verkooprecht onderhevig worden (dat twaalf procent bedraagt voor een tweede woning, zoals een appartement aan de kust). Hetzelfde geldt voor de gewone keuzebedingen (die zowel kunnen slaan op roerende als onroerende goederen die deel uitmaken van het gemeenschappelijke vermogen) waarvoor men standaard (meestal) vier maanden de tijd heeft. Die keuzes hebben een grote invloed op de samenstelling van de nalatenschap en haar taxatie. Zolang die periode niet voorbij is, kan VLABEL dus geen zinnig woord zeggen over de nalatenschap in kwestie, besluit hij met een boutade.

De dienst beschikt evenmin over de testamenten, hoewel die zeer bepalend kunnen zijn in de toewijzing van de erfenis. Onderhandse testamenten worden soms gevonden onder een matras, in een kast of lade. De testamenten die bij een notaris berusten, vallen onder hun beroepsgeheim. VLABEL kan in dat geval alleen zien dat er een is en bij wie het in de kluis ligt. Het kan alleen vragen aan de mogelijke indieners van de nalatenschap om het erbij te voegen. Eventueel zelf opvragen kan alleen nadat de aangifte is ingediend. Idem voor de (soms complexe) huwelijkscontracten – die heel frequent voorkomen bij de groeiende groep van nieuw samengestelde gezinnen – en de daaraan gekoppelde keuzebedingen ten gunste van de langstlevende partner. Alleen bij overbedeling wordt erfbelasting geheven, anders verdwijnen de betrokken goederen uit de nalatenschap en is er dus geen erfbelasting op verschuldigd (hoogstens een verdeelrecht).

Wat de belastingdienst wel met zekerheid kent op het moment van het overlijden, is het rijksregisternummer van de overledene, net als zijn laatste adres. Maar dat volstaat niet, want het 'lokalisatiebeginsel' in de Financieringswet brengt met zich mee dat, als de betrokkene langer gewoond heeft in een ander gewest, er mogelijk daar een aangifte nodig is. Verder kan VLABEL – op grond van het feit dat het ook de verkeersbelasting int – met zekerheid zeggen welke voertuigen op zijn naam stonden ingeschreven. Maar dat is niet volledig, want als de overledene getrouwd was in een stelsel van gemeenschap van goederen, stonden mogelijk auto's ingeschreven op de naam van de partner.

Over onroerende goederen geeft Consultimmo een indicatie, maar eens te meer zonder zeker te weten of het om eigen dan wel gemeenschappelijk vermogen gaat. Bovendien stelt VLABEL geregeld vast dat die databank fouten bevat over de aandelen die iemand bezit in volle eigendom dan wel in vruchtgebruik.

De administrateur-generaal merkt daarbij op dat al het hogergenoemde manueel opzoekwerk vergt en nergens gestructureerd bij elkaar staat. Dat heeft echter volgens hem geen zin, waarbij hij emeritus professor H el ene Casman citeert: "Zolang het huwelijksvermogensstelsel niet volledig afgewerkt is, kan men geen zinnig woord zeggen over wat er in een nalatenschap zit." Welnu, dat duurt minstens vier maanden.

Wat men evenmin kent, zijn de bankrekeningen. Die lijsten (de zogenaamde 'lijsten 201') komen weliswaar binnen van banken en verzekeringsmaatschappijen, maar in de praktijk duurt dat ook altijd maanden. Zelfs na tien maanden kunnen nog fiscale fiches binnenkomen. Vaak krijgt VLABEL dus pas zelf de informatie nadat de indieningstermijn van vier maanden verstreken is. De dienst weet ook niets over kunst of juwelen die iemand had. Welk passief droeg hij met zich mee? Welke verzekeringen (brandverzekeringen, groepsverzekeringen, schuldsaldooverzekeringen, uitvaartverzekeringen, tak-21 of -23 producten) waren er? Kortom, kort na het overlijden weet VLABEL eigenlijk maar weinig.

Een ander belangrijk aspect is de privacy. Het vooraf invullen van aangiftes van nalatenschap zou vereisen dat aan verschillende privacyinstanties gevraagd wordt of een en ander wel in overeenstemming is met de GDPR. De vraag rijst welke

gegevens van wie getoond mogen worden en wie daartoe toegang krijgt. De spreker geeft daarbij het voorbeeld van meerdere opeenvolgende huwelijken en de kinderen die daaruit zijn voortgekomen. De spreker verwacht in dat geval een exponentiële groei van familieruzies. Kinderen kunnen dan dingen te zien krijgen die de overledene hun niet wilde tonen. Hij onderstreept de gevoeligheid van de materie. De vraag hoe men die toegang op een sluitende en privacyconforme manier moet organiseren is met andere woorden vrijwel onoplosbaar. Een en ander zou allicht ook een verlenging van de aangiftetermijn tot zo'n tien maanden vergen. Die periode van tien maanden is overigens ook de termijn waarna de belastingadministratie haar grondige controle doorvoert. Na maar vijf of zes maanden zou zo'n controle zinledig zijn, gewoon doordat er dan nog te veel gegevens ontbreken. Overigens is het niet ongezien dat er zelfs na het verstrijken van de tienmaanden-termijn toch nog gegevens binnenkomen.

Tot slot vernoemt hij als laatste pijnpunt nogmaals de manuele werklust (met bijkomend risico op fouten), die naar schatting bijkomend tussen honderd en tweehonderd bijkomende personeelsleden zou vereisen, terwijl het overheidsbeslag hier al zo groot is in vergelijking met de rest van Europa.

1.2. Bespreking

Maurits Vande Reyde heeft een simpele oplossing voor een complex probleem: schaf de erfbelasting gewoon af, al erkent hij meteen dat dat niet aan VLABEL toekomt maar aan het parlement. Een andere potentiële oplossing is complexer en heeft te maken met 'fairness'. Erfbelasting is een emotioneel beladen onderwerp. Er is een aangiftetermijn, maar bij een overlijden komt veel kijken, niet alleen praktische zaken maar ook emotionele verwerking. Er valt op relatief korte tijd veel uit te klaren en te regelen.

Volgens het lid wordt de fairness op dit moment niet geheel geëerbiedigd. Het kan alleszins beter. Het aantal boetes is weliswaar gedaald, erkent hij, maar ook dan blijft de vraag waarom ze ooit hoger waren. Nog altijd krijgen drieduizend mensen (waarvan een deel zelfs aangifte doet via een notaris) gemiddeld 700 euro boete op een aangifte. Volgens hem – en dat blijkt ook uit de casussen die hij bestudeerd heeft – waren veel van hen te goeder trouw. Ze voelen zich onfair behandeld omdat de bewijslast bij hen gelegd wordt, zij verwachten van de overheid hulp in de plaats van boetes. Wat niet belet dat bij manifeste onwil of duidelijke fraude die boetes wel degelijk nog moeten kunnen.

Wat de tijdigheid betreft, vindt hij het onrechtvaardig dat sommigen gratis extra tijd krijgen en anderen daarvoor een bijkomend belastingpercentage moeten betalen. De termijn moet voor iedereen dezelfde zijn, zonder appreciatiemarge voor de belastingdienst. Zelf pleit hij voor clementie en gratis verlenging voor iedereen.

Verder erkent hij dat wat voorligt niet te vergelijken is met Tax-on-web, maar dat neemt niet weg dat VLABEL een aantal zaken automatisch kan geven, zoals banktegoeden en verzekeringspolissen (ook al komen die pas na een aantal maanden), al geeft hij meteen toe dat de verdeling complex kan zijn. Die basisinformatie ter bevestiging, correctie of bewerking voorleggen aan de aangifteplichtige, zou die laatste alvast een vertrekpunt bezorgen. Het is voor hem immers even complex als (zo niet zelfs complexer dan) voor VLABEL. Volgens het lid kan de privacykwesitie wel degelijk geregeld worden, net als bij Tax-on-web.

Ook onverdeelde in onroerende goederen moet volgens hem te zien zijn in de processen van de belastingdienst, die uiteindelijk toch over de juiste informatie moet beschikken om de aangifte te controleren. Het lid stelt voor dat VLABEL de aangifteplichtige een extra termijn geeft om een door de dienst voorgestelde correctie of aanvulling na te kijken, en om in afwachting geen boete te geven. De

goede trouw van de aangifteplichtige moet het uitgangspunt zijn. Dat is het omgekeerde van wat er nu gebeurt.

Dat automatisch een boete wordt gegeven bij foutieve aangifte door een notaris, vindt het lid fundamenteel onfair. Ook hij is verbaasd en eigenlijk zelfs verbolgen over het aantal fouten dat notarissen maken, maar wijst erop dat de boete uiteindelijk betaald wordt door de aangifteplichtige. De duurbetaalde notaris die de fout heeft gemaakt, gaat vrijuit.

Het lid begrijpt waarom men op grond van allerhande praktische bekommernissen geen instantfoto kan maken zoals bij de federale belastingaangifte, maar blijft erbij dat de juiste informatie – zij het dan met enige vertraging – uiteindelijk wel degelijk bij de belastingdienst terechtkomt, die haar gebruikt bij de verificatie. VLABEL moet in de eerste plaats kiezen om mensen daarmee te helpen in de plaats van hen te beboeten.

Sarah Smeyers heeft een vraag over de verlaagde registratierechten (van 3 procent of 1 procent). Is VLABEL in staat om de verbintenis te controleren in een notariële akte om een volle eigendom binnen twee jaar te verkopen om in aanmerking te komen voor het dat verlaagde tarief? Hoe pakt de belastingdienst dat aan? Zij heeft dezelfde vraag over de controle van de energetische renovatieverplichting.

Steven Vandeput wijst *Maurits Vande Reyde* erop dat het verkleinen van de inkomensvaart met zich meebrengt dat er minder is om te verdelen, tenzij men het weggenomen stuk vervangt door een ander. Dan moet men wel zeggen waar dat vandaan komt of moet men duidelijk andere keuzes maken in de bestedingen. Verder dringt ook zijn fractie bij de overheden aan op billijkheid bij het opleggen van boetes. Belangrijk daarbij is of iemand te goeder trouw is en niet beter weet. Een notaris daarentegen wordt geacht geen fouten te maken, merkt hij op. Die moet daar dan in voorkomend geval ook zelf voor opdraaien. In elk geval is ook hij voorstander van een duidelijk kader, waarin niet elke controleur individueel als rechter moet oordelen.

David Van Herreweghe wijst erop dat zijn administratie de door dit parlement goedgekeurde decreten uitvoert. Zijn mensen hebben niets liever dan duidelijke procedureboeken. Maar VLABEL is zeker niet altijd rigide en het is evenmin zo dat notarissen altijd hard aangepakt worden. Ook zij kunnen motiveren waarom iets misgelopen is. Hij verzekert, in het kader van de tijdigheid, dat er concrete criteria zijn om te bepalen wanneer een nalatenschap complex is. Dat wordt niet willekeurig beoordeeld door individuele dossierbehandelaars. Terugkoppelen naar de aangifteplichtige doet de belastingdienst wel degelijk. Hij gaf eerder al het voorbeeld van een brief aan de aangifteplichtige met de vraag over de waarde van een niet aangegeven onroerend goed. Daarvoor worden ook geen boetes opgelegd als de vergetelheid gemotiveerd wordt. Meestendeels gaat het dan trouwens over restlapjes grond of een oude mede-eigendom, die hoegenaamd geen waarde hebben.

De applicatie ERFonline begeleidt bovendien de aangifteplichtige stap voor stap aan de hand van negen gerichte vragen. Zij wordt veel gebruikt en sterk gewaardeerd. De notaris van zijn kant, heeft in principe een beroepsaansprakelijkheidsverzekering, waarop hij een beroep kan doen bij grote fouten. De betrokken cliënten kunnen hem daar dan ook op aanspreken. De spreker kent daar alleszins gevallen van. Het is dus niet zo dat het altijd de aangifteplichtige is die opdraait, concludeert hij. Hij maakt ook de vergelijking met een boekhouder die Tax-on-web verkeerd invult, waarna de aangifteplichtige – en niet de boekhouder – een boete krijgt.

Marie-Rose Van Vlasselaer, coördinator Burgercontact en Bezwaren erf- en registratiebelasting, wijst erop dat belastingambtenaren mensen zijn, die evengoed geconfronteerd worden met overlijdens en dus over een empathisch vermogen beschikken. De Vlaamse belastingdienst heeft dan ook al veel ingezet op zijn burgercontact. VLABEL is op uiteenlopende wijzen bereikbaar (telefonisch, contactformulier, Microsoft Bookings, op afspraak) om de burger te helpen bij de correcte invulling van zijn nalatenschapsaangifte, en maakt daarvoor publiciteit.

Een burger die dat zelf doet en aantoont dat hij alles in het werk heeft gesteld om dat naar beste vermogen te doen, wordt niet beboet. Bij een notaris gaat het om wat men van een professional kan verwachten. Dat de burger uiteindelijk verantwoordelijk is voor de fouten die de notaris maakt, is een gevolg van de lastgeving. De burger heeft zijn notaris zelf gekozen en heeft een verhaalsvordering op diens fouten. Ook zij vermeldt een recent geval waarin een burger een notaris heeft gedagvaard in tussenkomst en vrijwaring voor de belastingverhoging wegens laattijdigheid. De rechtbank heeft daarop gezegd dat de burger een verhaalsvordering op de notaris kon uitoefenen voor 80 procent.

Belastingverhogingen worden wel degelijk nog opgelegd als men duidelijk zaken had kunnen doen om fouten of laattijdigheid te vermijden. De coördinator Burgercontact onderstreept tot slot nogmaals dat men zich ervan bewust is dat het om mensen gaat die door een rouwproces gaan.

Maurits Vande Reyde begrijpt dat VLABEL redelijkheid en billijkheid heeft ingebouwd maar tegelijk ook een stok nodig heeft. Wat hij echter bepleit is een fundamentele verschuiving van de bewijslast van de burger naar de administratie. Die laatste beschikt immers over veel meer mogelijkheden en veel meer kennis. Ook de Vlaamse Ombudsdienst treedt die benadering bij in zijn recentste jaarverslag en dat op basis van de vele klachten die hij daarover heeft ontvangen. VLABEL moet controleren en vervolgens bij de vaststelling van een fout niet meteen beboeten maar de belastingplichtige de kans geven zijn fout recht te zetten.

Dat burgers gaan procederen voor de rechtbank tegen hun notaris om een fiscale boete te recupereren lijkt hem eerder de uitzondering. De kosten daarvoor zijn op zich allicht al groter dan de boete. Daar komt nog bij dat er door de monopoliesituatie sowieso geen faire, vrije keuze tussen notarissen bestaat.

Tot slot is hij het ermee eens dat de belastingdienst moet uitvoeren wat de decreetgever heeft opgedragen, al heeft VLABEL volgens hem wel een zekere marge in de procedure. Het lid kondigt alvast aan werk te zullen maken van een voorstel van resolutie om die laatste duidelijker te stellen en de bewijslast bij VLABEL te leggen.

In antwoord op een andere vraag verzekert *Marie-Rose Van Vlasselaer* dat bij de tariefverlaging in de onroerende voorheffing (3 procent bij enige eigen woning en 1 procent bij enige eigen woning gecombineerd met energetische renovatie, sloop of heropbouw) het causaal verband wel degelijk wordt opgevolgd in de vorm van een voorwaardedossier.

Voor wat de energetische renovatie betreft, stelt *Sarah Smeyers* vast dat er allicht wel wat meer controle en bijhorende attesten nodig zullen zijn.

Marie-Rose Van Vlasselaer antwoordt dat de eerste navorderingen naar inschrijvingsverplichtingen gaan. Die komen er nu aan. De controle gebeurt op basis van het EPB-attest. Die van causaal verband zijn al gepasseerd, in de mate dat er niet bij oorzakelijk verband vervreemd is binnen drie jaar (waarbij de inschrijvingstermijn dus langer duurt). Als er niet voldaan is aan de voorwaarde is er dus

nagevorderd. Ze benadrukt dat het hier om een en-enverhaal gaat, niet een of-verhaal. Men moet wel degelijk voldoen aan de twee voorwaarden.

David Van Herreweghe voegt daar nog aan toe dat VLABEL ook klantvriendelijk is wat die inschrijving betreft. Men moet daar op een bepaald moment zijn hoofdverblijfplaats gevestigd hebben en nu zelfs gedomicilieerd zijn. Drie maanden voor de afloop van de termijn, die inmiddels tot zes jaar kan doorlopen, wordt al een brief naar de betrokken belastingplichtige gestuurd. Zo krijgt de betrokkene de kans om zich alsnog in regel te stellen.

2. Gunstregeling bij overdracht van familiale vennootschappen

2.1. Uiteenzetting door administrateur-generaal David Van Herreweghe

De administrateur-generaal bespreekt vervolgens de gunstregeling voor familiale vennootschappen. Hij leest in de verslagen van debatten in het parlement over dat onderwerp dat er systematisch wordt gesproken over familiale ondernemingen en familiale bedrijven en alleen sporadisch over familiale vennootschappen. Dat zijn nochtans geen synoniemen. Voor een familiale onderneming gelden andere spelregels dan voor een familiale vennootschap.

Familiale ondernemingen zijn de facto zelfstandigen, die wel een KBO-nummer hebben en btw-plichtig zijn, maar zich niet in een vennootschapsvorm hebben georganiseerd. Ze oefenen hun beroep niet uit binnen een afgescheiden rechtspersoon. Familiale vennootschappen, die eveneens een KBO-nummer hebben en btw-plichtig zijn, hebben net wel een afgescheiden rechtspersoon, waardoor de bedrijfsactiviteit niet vermengd wordt met het privévermogen van de ondernemer. De twee meest bekende zijn de besloten vennootschap en de naamloze vennootschap.

De tarieven zijn dezelfde voor beide. Schenken kan tegen 0 procent, erven tegen 3 procent in rechte lijn en voor partners, en tegen 7 procent voor anderen.

De spreker geeft het voorbeeld van een landbouwer of meubelmaker die zijn familiale onderneming wil schenken aan zijn kinderen. Hij kan dat nominatim doen met alles (stallen, silo, tractoren, machines, weilanden, akkers), behalve onroerend goed dat voor bewoning wordt gebruikt of bestemd is. Die regels zijn bekend en staan in de praktijk ook niet ter discussie.

Helemaal anders wordt het in een familiale vennootschap, een rechtspersoon die vertegenwoordigd wordt door aandelen. Het zijn die laatste – en dus niet de materiële activa – die geschonken worden. Om gebruik te maken van het gunsttarief zal moeten voldaan zijn aan enkele voorwaarden zoals een persoonlijke exploitatie of voldoende participatie, maar ook de uitoefening van een reële economische activiteit. De afweging ervan gebeurt aan de hand van twee decretale criteria: de terreinen en gebouwen op de balans mogen niet meer zijn dan 50 procent van het balanstotaal; de loonlasten in de resultatenrekening moeten minimaal 1,5 procent zijn van het balanstotaal. Wie aan geen van deze beide uitsluitingscriteria beantwoordt komt niet in aanmerking voor de gunstregeling. Maar zelfs dan heeft men nog de mogelijkheid om elementen aan te brengen om aan te tonen dat er wel degelijk een reële economische activiteit in de vennootschap is.

De rechtbank heeft echter geoordeeld dat het niet aan de belastingdienst toekomt om te beoordelen of de economische activiteit (bijvoorbeeld een bakkerij, een beenhouwerij, een loodgieter) in verhouding te klein is om van een gunsttarief te kunnen genieten voor het geheel van huizen, boten of appartementen van de vennootschap. VLABEL mag van die proportionaliteit geen bijkomende voorwaarde maken.

Het invoeren van fiscaal misbruik kan eventueel ultiem nog wel in de schenkbelasting, als voorafgaand aan de toepassing van de gunstregeling handelingen gesteld zijn om een vennootschap binnen het toepassingsgebied ervan te brengen door middel van bijvoorbeeld kapitaalsinbreng of grote verwerving om de vennootschap op te pompen. Maar voor het gunsttarief in de erfbelasting is dat niet mogelijk, omdat wie erft niets misdaan kan hebben. Het is de erflater die in voorkomend geval twijfelachtige handelingen gesteld heeft.

Van de beschreven scheeftrekking tussen familiale ondernemingen en familiale vennootschappen in het kader van het toepassingsgebied kan de belastingdienst alleen akte nemen. De oplossing zal desgewenst uit parlementair decreetgevend werk moeten komen.

2.2. Bespreking

Ludwig Vandenhove vraagt over hoeveel gevallen het ongeveer gaat. Hij dringt er alleszins op aan dat de hier geschetste analyse in extenso in het verslag van deze bespreking wordt opgenomen.

Marie-Rose Van Vlasselaer kan er geen exacte cijfers op plakken, behalve dat er over deze problematiek 21 dossiers in behandeling waren en op een beslissing wachtten op het moment dat het arrest van het Grondwettelijk Hof op til was.

David Van Herreweghe preciseert dat VLABEL in deze dossiers 'in wacht' geen beslissing meer heeft willen nemen, precies omdat men wilde wachten op de uitkomst van de zaak voor het Grondwettelijk Hof. Dat wel doen zou potentieel tamelijk contraproductief zijn geweest. Hij verwacht bovendien dat de arresten van het Grondwettelijk Hof een zeker aanzuigeffect zullen hebben.

De *voorzitter* dringt aan op duidelijker cijfermatige informatie. Het getal van 21 dossier 'in wacht' zegt op zichzelf immers niets. Hoe liggen de verhoudingen precies? Over hoeveel zaken gaat het?

David Van Herreweghe stelt niet in staat te zijn om hic et nunc die cijfers aan de commissie te verstrekken. Hoeveel van die dossiers er precies al de revue zijn gepasseerd zal hij moeten navragen. Hij zegt toe de informatie in kwestie aan de commissie te zullen bezorgen. Die kan dan als bijlage bij het verslag van deze bespreking worden gevoegd (bijlage 2).

Ludwig Vandenhove neemt aan dat deze kwestie na de uitspraak van het Grondwettelijk Hof juridisch degelijk bestudeerd is.

David Van Herreweghe herhaalt dat er in het kader van de schenkbelasting heel misschien nog wel iets mogelijk is, maar dat zoiets in het kader van de erfbelasting allicht zeer moeilijk ligt. Hij verwijst daarvoor naar de definitie van fiscaal misbruik die enerzijds stelt dat er een aantal handelingen gesteld moeten zijn om zich buiten de toepassing van een bepaalde wetgeving te stellen, dan wel om binnen de toepassing van een bepaalde gunstregeling te vallen. Hier gaat het eigenlijk over dat laatste. Als, voor wat de schenkbelasting betreft, de betrokken belastingplichtige eerst een aantal voorafgaande specifieke handelingen gesteld heeft, kan die samenloop mogelijk aanleiding geven tot de kwalificatie fiscaal misbruik. Dat ligt helemaal anders bij de erfbelasting. Als er daar een normale aangroei geweest is van een normale vennootschap die een normale bedrijfsactiviteit had, en er gebeuren daar plotseling nog dingen heel kort voordat die gunstregeling haar beloop kent, dan ligt de zaak bepaald moeilijk.

Volgens *Maurits Vande Reyde* blijkt uit de verstrekte uitleg dat het hier duidelijk niet om een achterpoortje gaat, maar over het waarborgen van continuïteit. Dat is

ook altijd de stelling van zijn fractie geweest en moet naar de toekomst toe ook behouden blijven.

3. Inventarisatie en inning van de verkrottingsheffing

3.1. Uiteenzetting door administrateur-generaal David Van Herreweghe

David Van Herreweghe gaat tot slot nog in op de relatie tussen VLABEL en Wonen in Vlaanderen bij de inning van verkrottingsheffing. De taakverdeling op zich is vrij duidelijk. Het agentschap Wonen in Vlaanderen is de inventarisbeheerder van de ongeschikt en onbewoonbaar verklaarde woningen, terwijl VLABEL instaat voor de inning en invordering van de heffing op basis van de geïnventariseerde gegevens bezorgd door Wonen in Vlaanderen. Het is dus VLABEL dat de aanslagbiljetten in kwestie aanmaakt en uitstuurt naar de belastingplichtigen. VLABEL heeft op zich geen inspraak of bevoegdheid met betrekking tot de inventarisatie.

Er zijn twee mogelijkheden om op de inventaris terecht te komen. Ofwel voert Wonen in Vlaanderen een kwaliteitscontrole uit in een pand, meestal na de klacht van een huurder. Het agentschap kent strafpunten toe. Voor de status ongeschikt zijn er vijftien strafpunten nodig. Onbewoonbaar betekent dat bijvoorbeeld gas of elektriciteit totaal niet conform is. Normaal wordt de beslissing genomen door de burgemeester op basis van artikel 135 van de Nieuwe Gemeentewet. Het advies van Wonen in Vlaanderen wordt aan de betrokken stad of gemeente overgemaakt. Maar de burgemeester kan ook autonoom optreden, dus zonder dat Wonen in Vlaanderen daarin tussenkomt.

De heffing is verschuldigd als de woning gedurende twaalf opeenvolgende maanden (dus ononderbroken) in de inventaris van ongeschikt of onbewoonbaar verklaarde woningen opgenomen is. De berekening is eenvoudig. Het betreft een forfaitair bedrag, dat vandaag geïndexeerd 1250 euro bedraagt, vermenigvuldigd met het aantal jaar dat de woning op de lijst voorkomt, maar met een maximum van vier. Het eerste jaar betaalt men dus 1250 euro, het tweede jaar 2500 euro, het derde jaar 3750 euro en het vierde jaar komt men aan het maximumbedrag van 5000 euro.

Bovendien zijn er ongeveer 75 steden en gemeenten die opcentiemen heffen op de Vlaamse heffing. Die opcentiemen variëren van 25 tot 200. De meeste heffen 100 opcentiemen, waardoor het bedrag van de heffing dus verdubbelt. Na vier jaar kan er potentieel dus sprake zijn van 10.000 euro.

Op jaarbasis stuurt VLABEL zo'n 950 aanslagbiljetten uit voor in totaal ongeveer 30 miljoen euro. Dat is het bedrag dat wordt ingekohierd. De heffing werkt duidelijk ontradend want uiteindelijk wordt maar ongeveer 6 miljoen euro effectief geïnd, omdat de meerderheid zich in regel gesteld heeft. De overige 24 miljoen euro wordt dan in ontheffing gezet.

3.2. Bespreking

Ludwig Vandenhove verwijst in dit verband naar een heel specifieke casus waarbij in Sint-Truiden vrij nieuwe appartementen dermate ernstige gebreken vertoonden dat ze afgekeurd werden. Over die gebreken loopt nu nog een juridische procedure. Maar de betrokken – gedupeerde – eigenaars moesten elk dus wel individueel bezwaar indienen bij VLABEL om niet ook nog eens aan de Vlaamse heffing onderworpen te worden. Dat voelt toch bepaald wrang aan. Allicht zijn er per jaar nog wel een aantal soortgelijke gevallen, waarvoor men dan het best een andere oplossing zou bedenken. Zo niet dreigt men de antipolitiek nog meer te voeden.

David Van Herreweghe repliceert daarop dat men aan dat specifieke geval een mouw gepast heeft door in te stemmen met een collectief bezwaar van de eigenaars, waarin ook de gemeente een rol gespeeld heeft. Ook daar heeft VLABEL dus de nodige klantvriendelijkheid aan de dag gelegd.

Sarah Smeyers laat opmerken dat VRT net vandaag bij diverse centrumsteden telefonisch geïnformeerd heeft naar de procedures en de tarieven bij ongeschikte en onbewoonbare panden en leegstand. Wellicht wordt dat dus een item voor het avondnieuws. Zelf heeft ze al meermaals kunnen vaststellen dat burgers het als bijzonder oneerlijk of onbetamelijk ervaren als er naast de Vlaamse heffing ook nog eens een lokale belasting wordt opgelegd. Dit lijkt alleszins sterk op een soort dubbele belasting. Wordt het 'non bis in idem'-beginsel al eens ingeroepen wanneer er bezwaren gericht worden aan VLABEL?

David Van Herreweghe beaamt dat nogal wat gemeenten opcentiemen heffen op de Vlaamse heffing. Voor de gemeenten in kwestie is dat een vrij gemakkelijke manier om ook zelf een graantje mee te pikken, aangezien ze dat niet zelf moeten innen en het bedrag gewoon doorgestort krijgen vanuit VLABEL. Daarnaast zijn er ook een kleine tachtig steden en gemeenten die een geheel eigen verkrottingsreglement en verkrottingsheffing hebben. Die werken dat volledig autonoom af. Het beginsel van de lokale fiscale autonomie speelt hier integraal. Met name in het tweede geval zou men theoretisch kunnen gewagen van een dubbele belasting. Het gaat dan immers over twee aparte regelingen waarvan de ene decretaal is vastgelegd terwijl de andere een lokaal fiscaal reglement betreft. Allicht zal dit af en toe dus wel eens aanleiding geven tot klachten wegens dubbelbelasting. Binnen VLABEL heeft men echter nog maar heel weinig signalen in die zin geïdentificeerd.

De *voorzitter* dankt de administrateur-generaal voor zijn boeiende uiteenzetting. Hij stelt vast dat de hier gehanteerde formule erg vruchtbaar kan zijn voor toekomstig wetgevend werk. Mogelijk moet men overwegen om deze oefening een paar keer per zittingsjaar te herhalen.

Steven VANDEPUT,
voorzitter

Maurits VANDE REYDE,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

ADR	Accord Européen relatif au Transport International des Marchandises Dangereuses par Route
ANPR	Automatic Number Plate Recognition
BIV	belasting op de inverkeerstelling
btw	belasting over de toegevoegde waarde
CIC	Centrale Invorderingscel
EPB	energy performance of buildings
GDPR	General Data Protection Regulation (= algemene verordening gegevensbescherming (AVG))
KBO	Kruispuntbank van Ondernemingen
VLABEL	Vlaamse Belastingdienst
VRT	Vlaamse Radio- en Televisieomroeporganisatie